

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра природничо-наукових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
комунального вищого
навчального закладу «Хортицька
національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

О. Л. Позднякова
11 травня 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗП 1.1.10 Економічна теорія

галузь знань 24 Сфера обслуговування

спеціальність 242 Туризм

Рівень освіти перший (бакалаврський)

2016–2017 навчальний рік

Робоча програма «Економічна теорія» для студентів факультету мистецтва та дизайну першого (бакалаврського) рівня спеціальності 242 Туризм

Розробники: Куреда Ніна Миколаївна, доцент кафедри туризму, кандидат економічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри туризму факультету мистецтва та дизайну

Протокол від 11 травня 2017 року № 12

Завідувач кафедри
природничо-наукових дисциплін І.Ю.Антоненко

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання	денна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 242 Туризм (шифр і назва)	Нормативна	
	Спеціальність 242 Туризм	Семестр	1-й
Модулів – 2	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Аудиторні години: 52год	
Змістових модулів – 2		Лекції: 28год.	Практичні, семінарські: 24 год.
Загальна кількість годин – 105			Лабораторні: 0год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3		Самостійна робота 53 год.	
		ІНДЗ: 0 год	
	Вид контролю: екзамен		

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета навчального курсу: формування у студентів знань щодо сутності та закономірностей розвитку економічних процесів у суспільстві на мікро- та макрорівнях , а також на рівні світової економіки.

Завдання навчальної дисципліни: надання студентам теоретичних знань з основ розвитку ринкового господарства. Формування у студентів навиків застосування теоретичних положень до практики функціонування господарських суб'єктів мікро- та макрорівнів в умовах ринкової економіки.

Згідно з вимогами освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми студенти повинні досягнути таких результатів навчання (компетентностей):

- знати зміст економічних категорій;
- знати сутність та закономірності економічних процесів на мікро, макро та світовому рівнях;
- знати основи функціонування ринкової економіки;
- володіти теорією виробництва та системою ресурсів, що його забезпечують;
- освоїти і уміти застосовувати методологію прогнозування попиту та пропозиції товарів та послуг;
- уміти здійснювати економіко – математичні розрахунки для оцінки різних економічних явищ та процесів;
- уміти формувати поведінку господарських суб'єктів щодо витрат, цін, обсягів виробництва;
- застосовувати теоретичні знання щодо мінімізації витрат та максимізації прибутку у моделюванні ситуацій діяльності господарських суб'єктів;
- знати економічну природу, механізм та наслідки дії конкуренції та монополії;
- уміти застосовувати теоретичні знання для моделювання поведінки господарських суб'єктів в умовах досконалої та недосконалої конкуренції;
- володіти знаннями з основ функціонування грошово – кредитного ринку

, банківської, фінансової та податкової систем держави;

- володіти знаннями щодо механізму функціонування ресурсних ринків – капіталу, землі, праці;
- розуміти методологію розрахунку основних макроекономічних показників у системі національних рахунків;
- знати напрямки, методи та інструменти державного регулювання економіки;
- знати мотивацію, форми міжнародних економічних зв'язків та методи і інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності держави.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Основи розвитку ринкового господарства та мікроекономіка

Тема 1. Економічні потреби та виробничі можливості суспільства.

Сутність економічних потреб та інтересів. Піраміда Маслоу. Виробництво та його основні ресурси (фактори). Межа виробничих можливостей та проблеми економічного вибору.

Тема 2. Виробничі відносини у економічній системі

Поняття та структура виробничих відносин. Економічний та правовий зміст відносин власності. Особливості відносин власності у різних економічних системах суспільства.

Тема 3. Закономірності ринкових попиту та пропозиції.

Сутність попиту та фактори, що його визначають. Пропозиція: зміст і фактори, що впливають на неї. Нецінові фактори впливу на пропозицію. Еластичність попиту та пропозиції по ціні, по доходу, перехресна еластичність.

Тема 4. Витрати виробництва.

Сутність та класифікація витрат виробництва. Витрати фірми у коротко та довготривалій періоди. Основні напрямки мінімізації витрат та максимізації прибутку фірми.

Тема 5. Розвиток підприємництва у ринкових умовах.

Сутність та принципи реалізації підприємництва у ринкових умовах. Підприємство (фірма) як суб'єкт підприємницької діяльності. Організаційно – правові форми підприємств. Особливості формування капіталу та реалізації відповідальності на підприємствах різних організаційно – правових форм.

Тема 6. Конкуренція та її види

Сутність економічної конкуренції. Діяльність фірм в умовах досконалої та недосконалої конкуренції. Сутність та особливості вільної конкуренції. Абсолютна монополія. Природна монополія. Олігополія. Монопольна конкуренція. Монопсонія.

Тема 7. Умови розвитку підприємництва в Україні.

Етапи реформування власності в Україні. Економічні та правові умови розвитку підприємництва в Україні. Зміст законів України «Про підприємницьку діяльність» та «Про підприємство». Напрямки державного регулювання підприємницької діяльності в Україні.

Змістовий модуль II. Макроекономічні процеси та світова економіка.

Тема 8. Макроекономічні показники та макроекономічна рівновага

Система національних рахунків. Макроекономічні показники. Закономірності сукупного попиту та пропозиції. Збереження, споживання, інвестиції. Макроекономічна рівновага.

Тема 9. Макроекономічна нестабільність та державне регулювання.

Циклічність розвитку економіки. Сутність та види безробіття. Методи визначення рівня безробіття. Закон Оукена. Сутність, причини та наслідки інфляції. Методи виміру інфляції. Основні форми державного регулювання економічної нестабільності.

Тема 10. Грошово – кредитна система держави.

Сутність та функції грошей. Закономірності розвитку грошово – кредитного ринку: попит та пропозиція. Грошовий мультиплікатор. Кредитна система держави. Банківська система держави. Інструменти грошово – кредитної політики держави.

Тема 11. Фінансова система держави.

Сутність фінансів. Фінансова система держави. Державний бюджет і його структура. Принципи формування та виконання державного бюджету. Дефіцит та профіцит державного бюджету. Фінансова політика держави.

Тема 12. Податкова система держави.

Сутність податків. Сутність та механізм застосування прямих та непрямих податків. Напрямки впливу оподаткування на підприємницьку діяльність. Податкова політика держави. Система оподаткування бізнесу в Україні та її ефективність.

Тема 13. Використання ресурсів та ціноутворення на них.

Попит та пропозиція на ринку праці. Умови формування ціни на працю. Інвестиції у людський капітал. Використання земельних ресурсів. Економічна рента. Ринок позичкового капіталу та умови формування рівня процентної ставки. Підприємницький дохід та економічний прибуток.

Тема 14. Закономірності розвитку світової економіки.

Сутність і види міжнародного розподілу праці та форми міжнародної кооперації. Концепції та основи міжнародної торгівлі. Митно – тарифні та нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі держав. Інструменти реалізації протекціонізму та вільної торгівлі. Сутність міжнародної валютно – фінансової системи та особливості її функціонування на різних етапах. Валютний курс : сутність, види та фактори, що його визначають. Умови функціонування міжнародних валютно – кредитних організацій.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем змістових модулів	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль I. . Основи розвитку ринкового господарства та мікроекономіка						
1. Економічні потреби та виробничі можливості суспільства	5	2	-	-	-	3
2. Виробничі відносини у економічній систем	8	2	2	-	-	4
3. Закономірності ринкових попиту та пропозиції	8	2	2	-	-	4
4. Витрати виробництва	8	2	2	-	-	4
5. Розвиток підприємництва у ринкових умовах.	8	2	2	-	-	4
6. Конкуренція та її види	8	2	2	-	-	4
7. Умови розвитку підприємництва в Україні.	8	2	2	-	-	4
Разом за змістовим модулем 1	53	14	12	-	-	27
Змістовий модуль II. Макроекономічні процеси та світова економіка						
8. Макроекономічні показники та макроекономічна рівновага	5	2	-	-	-	3
9. Макроекономічна нестабільність та державне регулювання	8	2	2	-	-	4
10. Грошово – кредитна система держави	8	2	2	-	-	4
11. Фінансова система держави	7	2	2	-	-	3
12. Податкова система держави	8	2	2	-	-	4
13. Використання ресурсів та ціноутворення на них	8	2	2	-	-	4
14. Закономірності розвитку світової економіки	8	2	2	-	-	4
Разом за змістовим модулем 2	52	14	12	-	-	26
Усього	105	28	24	-	-	53

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/з	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
2	1	Виробничі відносини у економічній систем	2
3	2	Закономірності ринкового попиту та пропозиції	2
4	3	Витрати виробництва	2
5	4	Розвиток підприємництва у ринкових умовах.	2
5	6	Конкуренція та її види	2
6	7	Умови розвитку підприємництва в Україні.	2
7	9	Макроекономічна нестабільність та державне регулювання	2

8	10	Грошово – кредитна системи держави	2
9	11	Фінансова система держави	2
10	12	Податкова система держави	2
11	13	Використання ресурсів та ціноутворення на них	2
12	14	Основи розвитку міжнародної торгівлі	2
Усього			24

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
1	1	Економічні потреби та виробничі можливості суспільства	3
2	2	Виробничі відносини у економічній систем	4
3	3	Закономірності попиту та пропозиції	4
4	4	Витрати виробництва	4
5	5	Розвиток підприємництва у ринкових умовах	4
6	6	Конкуренція та її види	4
7	7	Умови розвитку підприємництва в Україні.	4
8	8	Макроекономічні показники та макроекономічна рівновага	3
9	9	Макроекономічна нестабільність та державне регулювання.	4
10	10	Грошово – кредитна та фіскальна системи держави.	4
11	11	Фінансова система держави	3
12	12	Податкова система держави	4
13	13	Використання ресурсів та ціноутворення на них	4
14	14	Закономірності розвитку світової економіки.	4
Усього			53

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Фронтальна контролююча бесіда, індивідуальне усне опитування, модульна контрольна робота, екзамен.

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ (орієнтовний варіант розподілу балів)

Кількість балів	ЗМ 1							ЗМ 2						
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14
Лекції (7 б)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Практичні заняття (43б)	-	4	4	4	4	4	4	-	3	3	3	3	3	4
Самостійна робота (20 б)	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1
Поточний модульний контроль(20 б)	10							10						
ІНДЗ	-													
Підсумковий контроль (екзамен)	20													

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою академії	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	82 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 81 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Екзаменаційні питання:

1. Сутність економічних потреб та інтересів. Піраміда Маслоу.
2. Виробництво та його основні ресурси (фактори).
3. Межа виробничих можливостей та проблеми економічного вибору.
4. Поняття та структура виробничих відносин.
5. Економічний та правовий зміст відносин власності.
6. Особливості відносин власності у різних економічних системах суспільства.
7. Сутність попиту та фактори, що його визначають.
8. Пропозиція: зміст і фактори, що впливають на неї. Нецінові фактори впливу на пропозицію.
9. Еластичність попиту та пропозиції по ціні, по доходу, перехресна еластичність.
10. Сутність та класифікація витрат виробництва.
11. Витрати фірми у коротко та довготривалій періоді.
12. Основні напрямки мінімізації витрат та максимізації прибутку фірми.
13. Сутність та принципи реалізації підприємництва у ринкових умовах
14. Підприємство (фірма) як суб'єкт підприємницької діяльності.
15. Організаційно – правові форми підприємств. Особливості формування капіталу та реалізації відповідальності на підприємствах різних організаційно – правових форм.
16. Сутність економічної конкуренції.
17. Діяльність фірм в умовах досконалої та недосконалої конкуренції.
18. Сутність та особливості вільної конкуренції.
19. Сутність наслідки діяльності абсолютної монополії.
20. Сутність та причини існування природної монополії.
21. Сутність та варіанти цінової політики фірм на олігополістичному ринку.
22. Економічна поведінка фірм на ринку монопольної конкуренції.
23. Економічно сутність моно – та дуопсонії.
24. Етапи реформування власності в Україні.
25. Економічні та правові умови розвитку підприємництва в Україні.
26. Зміст законів України «Про підприємницьку діяльність» та «Про підприємство».
27. Напрямки державного регулювання підприємницької діяльності в Україні.
28. Система національних рахунків. Макроекономічні показники.
29. Закономірності сукупного попиту та пропозиції. Збереження, споживання, інвестиції.
30. Умови макроекономічної рівноваги.
31. Циклічність розвитку економіки.
32. Сутність та види безробіття. Методи визначення рівня безробіття. Закон Оукена.

33. Сутність, причини та наслідки інфляції. Методи виміру інфляції.
34. Основні форми державного регулювання економічної нестабільності.
35. Сутність та функції грошей. Закономірності розвитку грошово – кредитного ринку : попит та пропозиція. Грошовий мультиплікатор.
36. Кредитна система держави. Банківська система держави. Інструменти грошово – кредитної політики держави.
37. Сутність фінансів. Фінансова система держави.
38. Державний бюджеті його структура. Принципи формування та виконання державного бюджету. Дефіцит та профіцит державного бюджету.
39. Фінансова політика держави.
40. Сутність податків . Напрямки впливу оподаткування на підприємницьку діяльність. Податкова політика держави.
41. Система оподаткування бізнесу в Україні та її ефективність.
42. Попит та пропозиція на ринку праці. Умови формування ціни на працю. Інвестиції у людський капітал.
43. Використання земельних ресурсів. Економічна рента.
44. Ринок позичкового капіталу та умови формування рівня процентної ставки.
45. Підприємницький дохід та економічний прибуток.
46. Сутність и види міжнародного розподілу праці та форми міжнародної кооперації.
47. Концепції та основи міжнародної торгівлі.
48. Митно – тарифні та нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі держав.
49. Інструменти реалізації протекціонізму та вільної торгівлі.
50. Сутність міжнародної валютно – фінансової системи та особливості її функціонування на різних етапах.
51. Валютний курс : сутність, види та фактори, що його визначають .
52. Умови функціонування міжнародних валютно – кредитних організацій.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА :

Основна :

1. Економічна теорія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./М.Х.Корецький, О.І. Дацій, Г.М.Кульнева та ін.. = К. : ЦУЛ .2007. -256 с.
2. Основи економічної теорії : навч. посіб. /С.Д.Дзюбик, О.С.Ривак –К. : Знання , 2008. – 492 с.
3. Економічна теорія : навч. посібник / В.С.Костюк, А.М. Андрущенко , І.П. Борейко.- К. : ЦУЛ, 2009.-282с.
4. Економічна теорія . Політекономія : практикум : навч. посібник для студ.вищ.навч. закл./ авт..кол. : В.Д.Базилевич, Н.І.Гражевська , І.І. Мазур та ін.. – К.: Знання ,2010.- 494с.
5. Мочерний С.В., Усенко О.А. Основи економічної теорії : Підручник –К.: Видавничий центр «Академія» , 2009 .- 502 с.
6. Ю.В. Ніколенко Основи економічної теорії : Підручник – Київ : Центр наукової літератури, 2003 .-378 с.
7. Основи економічної теорії : Підручник /За заг. Ред. д-ра екон.наук, проф.. Л.С. Шевченко –Х. : Право,2010.- 448 с.
8. Петруня Ю.Е. Основы экономической теории : учебное пособие / Ю.Е.Петруня, А.А.Задоя. -5-е изд., перераб. и доп., -К.: Знання, 2011. - 359 с.
9. Сірко А.В. Економічна теорія . Політекономія : Навч. посіб. / А.В. Сірко – К. : Центр учбової літератури, 2014 .- 416 с.
10. Семененко В.М. Економічна теорія. Політекономія : Навч. посіб. / В.М. Соломенко , Д.І.Коваленко . - 2-ге вид., доп. та перероб.- К.:ЦНЛ, 2011 – 428 с.
11. Чепінога В.Г. Економічна теорія : підручник / В.Г. Чепінога – К.: Юрінком інтер, 2011. - 656 с.

Додаткова :

1. Лагутін В.Д.Макроекономіка : навч. посіб. / В.Д.Лагутін, Л.І. Пронкіна – Київ ; Київ. Нац. торг. економ. ун –т,2012 – 268 с.
2. Національна економіка : Навч. посіб. для студ. вищ.навч. закл. /В.І. Мельникова, О.П.Мельникова, Т.В. Сідлярчук та ін.. К. : ЦУЛ ,2012.- 248 с.
3. Макро та мікро економіка : теоретичні аспекти : навч.-метод. посіб. для сам ост. вивч. Дисциплін за наук. Ред.. В.Г. Федоренка, М.П. Денисенка . – Київ : Алерта, 2013.- 728 с.
4. Основи економічних знань : базовий підручник для студентів вищ. неекономічних напрямків підготовки / кол. Авторів ; за ред.. А.Ф.Павленка, В.С. Савчука, Ю.К.Зайцева. – Харків : Фоліо , 2014 – 762 с.
5. Сучасні економічні теорії : Підручник/ Чухно А.А., Юхименко П.М. –К. : Знання, 2007.- 878 с.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. Закон України «Про підприємництво» / Документ № 698-12, редакція від 19.06.2009 на підставі 1391-17. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
2. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» / документ 1775-14, редакція від 16.09.2011 на підставі 3393-17. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
3. Закон України «Про захист економічної конкуренції» / Документ 2210-14, редакція від 27.07.2011 на підставі 3567-17. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.